

AMNESTY INTERNATIONAL

'Şeytanlaştırma politikaları' bölünme ve korku üretiyor

Uluslararası Af Örgütü, bugün dünya genelindeki yıllık insan hakları değerlendirmesini yayımlarken, politikacıların zehirli, insanlık dışı "biz ve onlar" söylemini kullanmasının, daha bölünmüş ve tehlikeli bir dünya yarattığı konusunda uyarıda bulundu.

'**Dünyanın İnsan Hakları Durumu**' isimli rapor, 159 ülkeyi ele alan, dünya genelindeki en kapsamlı insan hakları durumu analizini sunuyor.

Rapor; Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri ve başka yerlerde gündemi belirleyen "biz ve onlar" söyleminin sonuçlarının, insan haklarına karşı küresel bir 'geri itme'yi körüklediği ve kitlesel zulümlere karşı küresel tepkiyi tehlikeli derecede zayıflattığı hususunda uyarıyor.

Konuyla ilgili konuşan Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Salil Shetty, "2016 yılı, "biz ve onlar" şeklindeki suçlama, nefret ve korku söyleminin alaycı bir şekilde kullanıldığı ve bu söylemin 1930'lardan beri görülmeyen bir seviyede küresel önem kazandığı bir yıl oldu. Çok fazla siyasetçi oy kazanma girişiminde, meşru ekonomik ve güvenlik kaygılarına, kimlik siyasetinin zehirli ve ayrıştırıcı bir manipülasyonu ile yanıt verdi" dedi.

Shetty sözlerine şöyle devam etti: "Ayrıştırıcı korku tellallığı dünya meselelerinde tehlikeli bir güç haline geldi. Trump, Orban, Erdoğan veya Duterte olsun, kendilerini 'düzen karşıtı' olarak niteleyen gittikçe daha

fazla sayıda siyasetçi, insan gruplarının izini sürerek, onları günah keçisi ve insanlıkdışı ilan ederek, zehirli bir gündem kullanıyor."

Salil Shetty, "Günümüzdeki şeytanlaştırma politikası utanmazca, bazı insanların değerlerinden daha az insan olduğu yönündeki tehlikeli düşünceyi satıyor ve bir grup olarak insanlıklarını onlardan alıyor. Bu, insan doğasının en karanlık yönlerini açığa çıkarma tehditi" şeklinde konuştu.

Şeytanlaştırma politikası, insan haklarına yönelik küresel geri itmeye neden oluyor

2016'daki sismik siyasi değişimler, insan doğasının karanlık tarafını açığa çıkaran nefret söylemi potansiyelini ifşa etti. Küresel 'daha öfkeli ve daha ayrıştırıcı politikalar' eğilimi, Donald Trump'ın zehirli kampanya söylemiyle örnekledi, fakat dünyanın çeşitli yerlerinde de siyasi liderler, gelecekteki güçlerini korku, suçlama ve ayrışma anlatısı üzerine kurdular.

Bu söylem, politika ve eylem üzerinde giderek yaygın bir etkiye sahip oluyor. 2016 yılında hükümetler savaş suçlarına göz yumdular, sığınma hakkının altını oyan anlaşmalara onay verdiler, özgür ifadeyi ihlal eden yasaları yürürlüğe koydular, sadece uyuşturucu kullanmakla suçlandığı için insanların öldürülmesini teşvik ettiler, işkence ve toplu gözetimi meşrulaştırdılar ve polisin baskıcı güçlerini genişlettiler.

Hükümetler ayrıca, günah keçisi ilan etmek için genelde kolay bir hedef olan mültecilere ve göçmenlere de sırtlarını döndüler. Uluslararası Af Örgütü'nün Yıllık Raporu, 36 ülkenin, mültecileri, hakları risk altında olan ülkelere hukukdışı bir şekilde geri göndererek uluslararası hukuku nasıl ihlal ettiğini belgeledi.

En son olarak Başkan Trump, kendisinin nefret dolu yabancı düşmanı seçim öncesi söylemini eyleme döktü ve mültecilerin ABD'de 'yeniden yerleştirme' talep etmesini önlemek amacıyla bir başkanlık kararnamesi imzalayarak, Suriye gibi savaştan harap olmuş ülkelerdeki çatışmadan ve zulümden kaçan ve ABD'de güvenli bir sığınak arayan insanları engelledi.

Bu arada Avustralya, mültecilerin Nauru ve Manus Adaları'nda mahsur kalmalarına sebep olarak onlara kasıtlı bir şekilde korkunç acılar çektirdi.

AB, kendileri için güvenli olmadığı halde mültecileri Türkiye'ye geri göndermek için Türkiye ile yasadışı ve pervasız bir anlaşma imzaladı. Ve Meksika ile ABD, Orta Amerika'daki yaygın şiddetten kaçan insanları sınırdışı etmeye devam etti.

Çin, Mısır, Etiyopya, Hindistan, İran, Tayland ve Türkiye gibi ülkelerde ağır baskılar uygulandı. Fransa'daki uzatılmış olağanüstü hal ve İngiltere'deki görülmemiş vahametteki gözetim kanunları gibi diğer ülkeler de müdahaleci güvenlik önlemleri aldı. 'Güçlü adam' siyasetinin bir başka özelliği de anti-feminist ve anti-LGBTİ söylemin yükselişiydi; ki Polonya'daki kadın haklarını kısıtlama çabaları büyük protesto gösterileriyle karşılaştı.

Konuyla ilgili konuşan Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Salil Shetty, "Çok sayıda lider insan hakları için savaşmak yerine, siyasal menfaat uğruna insanlıkdışı bir gündemi benimsemiş bulunuyor. Birçoğu günah keçisi ilan edilen grupların haklarını, siyasi puan kazanmak veya ekonomik ve sosyal hakları sağlamada kendi başarısızlıklarına yönelik dikkati dağıtmak için ihlal ediyor" dedi.

Shetty sözlerine şöyle devam etti:

"2016 yılında insandışılaştırmanın en zehirli biçimleri, ana akım küresel siyasette baskın bir güç haline geldi. Kabul edilebilir olanın sınırları kaydı. Politikacılar utanmazca ve aktif olarak insanların kimliğine dayalı her türlü nefret dolu söylemi ve politikaları meşrulaştırıyor: Kadın düşmanlığı, ırkçılık ve homofobi.

İlk hedef mültecilerdi ve bu eğer 2017 yılında da devam ederse, diğerleri de hedefte olacaktır. Bunun yankıları, ırk, cinsiyet, uyruk ve din temelinde daha fazla saldırıya neden olacak. Birbirimizi aynı haklara sahip insanlar olarak görmeyi bıraktığımızda, uçurumun kıyısına daha da yaklaşıyoruz."

Dünya kitlesel vahşete sırtını döndü

Uluslararası Af Örgütü 2017 yılında, kaotik bir dünya sahnesinde insan hakları liderliğinin zayıflaması nedeniyle devam eden krizlerin artışının görülebileceği konusunda uyarıda bulunuyor. "Biz ve onlar" politikası ayrıca, daha agresif ve çatışmacı dünya düzeniyle yer değiştirerek uluslararası düzeyde de şekil alıyor.

Konuyla ilgili konuşan Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Salil Shetty, "İnsan haklarını ihlal eden diğer devletlere baskı yapacak siyasi irade eksikliği bulunan dünya liderleri nedeniyle, kitlesel zulmün hesap verilebilirliğin temel ilkeleri de, sığınma hakkı da tehlikede" dedi.

Shetty sözlerine şöyle devam etti: "Bir zamanlar dışarıda insan hakları hususunda böbürlenen ülkeler, şimdi diğerlerini sorumlu tutabilmek için içeride insan haklarını kısıtlamakla meşgul. Ne kadar ülke temel insan hakları taahhütlerinden geriye doğru adım atarsa, insan hakları korumalarını ortadan kaldırmaya cesaretlenen liderlerin domino etkisi yaratma riski o kadar artar."

Dünya, bunlara hitap edecek çok az siyasi irade ile uzun bir kriz listesine sahip: Suriye, Yemen, Libya, Afganistan, Orta Amerika, Orta Afrika Cumhuriyeti, Burundi, Irak, Güney Sudan ve Sudan. Uluslararası Af Örgütü Yıllık Raporu, 2016'da en az 23 ülkede işlenen savaş suçlarını belgeledi.

Bu zorluklara rağmen, BM Güvenlik Konseyi, daimi üye devletler arasındaki rekabet nedeniyle felç olmaya devam ettiği için, savaş suçlarına uluslararası kayıtsızlık, yerleşmiş bir normallik haline geldi.

Salil Shetty bu konu hakkında "2017 yılının başı, dünyanın en güçlü devletlerinin çoğunun uluslararası işbirliği pahasına dar ulusal çıkarlar peşinde olduğunu gösteriyor. Bu, bizi daha kaotik, tehlikeli bir dünyaya doğru yönlendiriyor" yorumunu yaptı.

Shetty, "İnsan haklarının ulusal çıkarlara engel gibi algılandığı yeni bir dünya düzeni, kitlesel zulümle mücadele etme yeteneğini tehlikeli derecede azaltıyor, insanlık tarihinin en karanlık zamanlarını anımsatan istismarlara açık kapı bırakıyor" dedi.

Shetty sözlerine şöyle devam etti: "Uluslararası toplum 2016'daki sayısız vahşete kulakları sağır eden bir sessizlikle yanıt verdi: Halep'te canlı korku dalgası, Filipinler'de uyuşturucuyla savaşta binlerce kişinin polis tarafından öldürülmesi, Darfur'da kimyasal silah kullanımı ve yüzlerce köyün yakılması... 2017'nin en büyük sorusu, dünya bu vahşet için bir şeyler yapmadan önce bu vahşetlerin devam etmesine daha ne kadar izin verecek?"

İnsan hakları için kim ayağa kalkacak?

Uluslararası Af Örgütü dünyadaki insanları, refah ve güvenlikten uzak bir vaat karşılığında uzun zamandır devam eden insan haklarını kısıtlamaya yönelik alaycı çabalara direnmeye çağırıyor. Raporda, küresel dayanışma ve toplumsal hareketliliğin, iktidara karşı ayağa kalkan bireyleri ve insan haklarını savunan, hükümetler tarafından genellikle ekonomik kalkınma, güvenlik veya diğer öncelikler için tehdit olarak tanımlanan kişileri müdafaa etmek için özellikle önemli olacağı uyarısı yer alıyor.

Uluslararası Af Örgütü'nün yıllık raporunda, 2016'da 22 ülkede barışçıl bir şekilde insan hakları için harekete geçtiği için insanların öldürüldüğü belgelendi. Bunlar arasında yerleşik ekonomik çıkarlara meydan okuduğu, azınlıkları ve küçük toplulukları savunduğu veya kadınların ve LGBTİ haklarının geleneksel engellerine karşı çıktığı için hedef olanlar yer alıyor.

Kamuoyu tarafından oldukça tanınan yerli lider ve insan hakları savunucusu Berta Cáceres'in 3 Mart 2016'da Honduras'da öldürülmesi, aktivistlere ürkütücü bir mesaj gönderdi ancak konuyla ilgili kimse adalete teslim edilmedi.

Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Salil Shetty, "Hükümetlere, insan haklarını savunmak için pasif kalarak güvenemeyiz; biz, insanlar harekete geçmeliyiz. Politikacıların giderek birey gruplarını şeytanlaştırmaya istekli olmasıyla, insanlık onurunun temel değerleri ve her yerde eşitlik için ayağa kalkmanın hepimizin ihtiyacı olduğu daha net bir şekilde ortaya çıkmıştır."

Shetty şöyle konuştu: "Her birey kendi hükümetine insan hakları ihlalcilerine yönelik ne çeşit güç ve etki kullanacağını sorgulamak zorunda. Karanlık zamanlarda bireyler ayağa kalktıkları zaman farklılık yaratır, ABD'de sivil haklar, Güney Afrika'da anti-apartheid veya dünya genelinde kadın hakları ve LGBTİ hakları aktivisti olur. Hepimiz şimdi bu meydan okuma için ayağa kalkmalıyız."

Arkaplan

Uluslararası Af Örgütü Yıllık Raporu 2016 yılında 159 ülkedeki ağır insan hakları ihlallerini belgeledi. Raporda, zehirli söylemin yükselişi ve etkileri, aktivizme ve ifade özgürlüğüne karşı ulusal baskı örnekleri vurgulandı.

Bangladeř: Yetkililer, aktivistleri, muhabirleri ve blogcuları korumak ya da öldürölmelerini soruşturmak yerine medyaya ve muhalefete, bunların yanı sıra Facebook paylaşımlarına karşı yargılama politikası güttü.

Çin: Avukatlar ve aktivistlere karşı sürmekte olan, aile üyeleri veya avukatlarıyla görüştürölmeksizin (incommunicado) tutukluluk, televizyonda itiraf ettirmeler ve aile üyelerine taciz gibi baskılar devam ediyor.

Demokratik Kongo Cumhuriyeti: Demokrasi yanlısı aktivistler keyfi gözaltıların ve bazı durumlarda aile üyeleri veya avukatlarıyla görüştürölmeksizin (incommunicado) uzun süreli tutukluluğun öznesi oldu.

Mısır: Yetkililer, sivil toplum gruplarını baltalamak, lekelemek ve susturmak için seyahat yasakları, mali kısıtlamalar ve varlık dondurmaları gibi yöntemler kullandı.

Etiyopya: Muhalif seslere karşı giderek tahammölsüz olan hükümet, gazetecileri, insan hakları savunucularını, siyasi muhalefeti ve özellikle aşırı ve ölümcül güç kullanımıyla karşı karşıya kalan protestocuları susturmak için terörlle mücadele yasalarını ve olağanüstü hali kullandı.

Fransa: Uzatılmış olağanüstü hal kapsamındaki ağır güvenlik önlemleri, seyahat yasakları ve gözaltıların yanı sıra binlerce ev aramasını da içeriyor.

Honduras: Berta Cáceres ve yedi diğer insan hakları savunucusu öldüröldü.

Macaristan: Hükümetin söylemi, ayrıştırmacı bir kimlik siyasetine ve mülteci ve göçmen haklarına yönelik sistematik baskı politikasına dönüşen karanlık bir 'Kale Avrupası' vizyonunu savunuyor.

Hindistan: Yetkililer, ifade özgürlüğünü sınırlamak için baskıcı yasaları kullandılar ve muhalif sesleri susturdular. İnsan hakları savunucuları ve örgütleri taciz ve yıldırma ile karşı karşıya kaldılar. Öğrenci aktivistleri, akademisyenleri, gazetecileri ve insan hakları savunucularını susturmaya çalışan baskıcı yasalar kullanıldı.

İran: İfade, örgütlenme, barışçıl toplanma ve dini inanç özgürlüğüne ağır baskı uygulandı. Barışçıl muhalifler, gazeteciler, avukatlar, blog yazarları,

öğrenciler, kadın hakları aktivistleri, film yapımcıları ve hatta müzisyenler de Devrim Mahkemeleri nezdinde gerçekleşen haksız yargılamalardan sonra hapse atıldı.

Myanmar: Vatandaşlıktan yoksun kalan on binlerce Rohingyalı, hukukdışı öldürmeler, sivillere karşı gelişigüzel ateş açma, tecavüz ve keyfi tutuklamalar arasında "temizlik operasyonu" nedeniyle yerlerinden edildi. Bu arada, devlet medyası, korkunç derecede insanlıktan çıkmış bir dil içeren fikir makalelerini yayınladı.

Filipinler: Duterte'nin uyuşturucu ticaretine karıştığından şüphelenilen on binlerce kişiyi öldürme sözü vermesinden sonra yargısız idam dalgası yaşandı.

Rusya: Hükümetin ülke içinde muhalifleri "istenmeyen" veya "yabancı ajanlar" olarak etiketlemeye dair propagandasını arttırması ve STK'ları "yabancı ajanlar" kanunu kapsamında yargılaması ulusal STK'ların boynundaki ilmiği daha da sıkılaştırdı. Bu arada yabancı fon almış onlarca bağımsız STK da "yabancı ajanlar" listesine eklendi. Yurtdışında ise Suriye'de uluslararası insancıl hukuk tamamen gözardı edildi.

Suudi Arabistan: Muhalifler, insan hakları savunucuları ve azınlık hakları aktivistleri gözaltına alındı ve "devlete hakaret" gibi belli belirsiz suçlamalarla hapse mahkûm edildi. Suudi Arabistan'ın liderliğindeki koalisyon güçleri, savaş suçları dâhil olmak üzere Yemen'de uluslararası hukuku ciddi şekilde ihlal etti. Koalisyon güçleri, uluslararası olarak yasaklanmış misket bombaları da dahil olmak üzere, ABD ve İngiltere hükümetleri tarafından sağlanan silahları kullanarak okulları, hastaneleri, pazarları ve camileri bombaladı ve binlerce sivilin öldürülmesine ve yaralanmasına neden oldu.

Güney Sudan: Sürmekte olan çatışma, uluslararası insan hakları ve insancıl hukukun ihlal ve istismar edilmesiyle sivil nüfusun etkilendiği sonuçlar doğurdu.

Sudan: Güçlü kanıtlar hükümet güçleri tarafından Darfur'da kimyasal silahların kullanıldığına işaret etti. Diğer yerlerde, hükümete muhalif olduğundan şüphelenilenler keyfi gözaltılara ve tutuklamalara maruz kaldılar. Yetkili makamlar tarafından toplantıların dağılmasında aşırı güç kullanılması çok sayıda can kaybına neden oldu.

Suriye: Aralarında gelişigüzel saldırılar ve sivillere yönelik doğrudan saldırılar, sivilleri sıkıştıran uzun süren kuşatmaların da olduğu savaş suçları ve toplu insan hakları ihlallerinde cezasızlık devam ediyor. İnsan hakları topluluğu neredeyse tamamen ezildi, aktivistler hapsedildi, işkence gördü, zorla kaybedildi ya da ülkeyi terk etmek zorunda kaldı.

Tayland: Olağanüstü hal yetkileri, hakaret ve isyana teşvik kanunları ifade özgürlüğünü sınırlandırmak için kullanıldı.

Türkiye: Başarısız darbe girişiminin ardından on binlerce kişi içeriye atıldı, yüzlerce STK kapatıldı, medya üzerinde büyük baskılar uygulandı ve Kürt bölgelerinde saldırılar devam etti.

Birleşik Krallık: Avrupa Birliği üyeliği referandumunu nefret suçlarında bir artış takip etti. İnsanların mahremiyetini geniş ölçekte ihlal etmek için istihbarat ve diğer kuruluşlara verilen yetkileri önemli ölçüde arttıran yeni bir izleme yasası kabul edildi.

Amerika Birleşik Devletleri: Ayrımcı, kadın düşmanı ve yabancı düşmanı söylemlerle belirginleşen bir seçim kampanyası, yurtdışında ve dünyada ABD'nin insan haklarına dair gelecekteki taahhütlerinin gücü hakkında ciddi endişeler uyandırdı.

Venezuela: Hükümetin nüfusun ekonomik ve sosyal haklarını yerine getirememesinin neden olduğu insani krizle ilgili endişelerini dile getiren açık sözlü insan hakları savunucularına karşı tepki gösterildi.